

Časopis pro pěstování matematiky

Miroslav Fiedler

RNDr. Jiří Sedláček, CSc. šedesátníkem

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 109 (1984), No. 2, 220--224

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108500>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1984

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

metodami, které se nijak podstatně neliší od aspirantského školení. Zadával konkrétní problémy z algebry, geometrie, analýzy a dalších oborů a účinnými radami pomáhal překonávat počáteční potíže. Většina matematiků působících na vysokých školách na Moravě a na Slovensku jsou jeho žáci, nebo žáci jeho žáků.

Velkou zásluhu má akad. O. Borůvka na založení Matematického ústavu ČSAV v Brně v r. 1969 (nyní pobočky Matematického ústavu ČSAV) a nového matematického časopisu *Archivum Mathematicum* v r. 1965, který si získal v zahraničí velmi dobré jméno.

Akademik Otakar Borůvka není jen vědec, ale vzácný a skromný člověk, pomocník a rádce v dobách úspěchů i neúspěchů svých přátel a všech, kteří se na něho obrátí. Pravidelně se aktivně zúčastňuje matematických výletů, které začal organizovat již před pětaticeti lety, tradičních každoročních setkání matematiků na moravsko-slovenském pomezí.

Akademik Otakar Borůvka je vynikající osobnost nejen v československé matematické historii, mající prvořadou zásluhu na tom, že naše matematika má pevné místo v celosvětovém matematickém dění, ale i v současnosti, svým životním optimismem a aktivní prací.

Jménem československých matematiků dovoluujeme si akademiku Otakaru Borůvkovi popřát do mnoha dalších let zdraví, spokojenost, úspěchy v práci, stálou energii, duševní svěžest a optimismus, tedy vlastnosti, kterými v hojné míře oplývá ve svých pětadesáti letech.

VĚDECKÉ PRÁCE ZA OBDOBÍ POSLEDNÍCH 5 LET

(Vědecké práce [1]–[80] viz *Časopis Pěst. Mat.* 84 (1959), 248–250, 94 (1969), 244–247 a 104 (1979), 219–220. Ostatní práce akad. O. Borůvky [1]–[44] viz tamtéž).

- [81] Sur une classe des groupes continus à un paramètre formés des fonctions réelles d'une variable. *Ann. Polon. Math.*, XLII (1983), 25–35.
- [82] Sur les transformations simultanées de deux équations différentielles linéaires du deuxième ordre dans elles-mêmes. *Applicable Analysis* 15 (1983), 187–200.
- [83] Sur les sous-groupes planaires des groupes des dispersions des équations différentielles linéaires du deuxième ordre. *Proceedings A of the Royal Society of Edinburgh* (v tisku).

RNDr. JIŘÍ SEDLÁČEK, CSc. ŠEDESÁTNIKEM

MIROSLAV FIEDLER, Praha

V lednu t.r. oslavil své šedesátiny přední československý odborník v teorii grafů, popularizátor matematiky a dlouholetý člen redakční rady našeho časopisu RNDr. Jiří Sedláček, CSc.

Je rodák z Kutné Hory, kde také maturoval. Čtenáři *Rozhledů* z počátku čtyřicátých let znají jeho jméno ze seznamu úspěšných řešitelů soutěžních úloh. Po válce

vystudoval na přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity aprobační skupinu matematika-fyzika; později si studium rozšířil i o matematickou statistiku. V letech 1949—52 učil na vyšší hospodářské škole v Děčíně. Pak přešel jako vědecký aspirant do Matematického ústavu ČSAV, kde působí dosud. Ve školním roce 1969—70 působil J. Sedláček na pozvání v Kanadě jako hostující profesor na univerzitě v Calgary.

V r. 1956 obhájil kandidátskou práci z teorie grafů. Tomuto oboru zůstal věrný dodnes. Stal se jeho průkopníkem, ať už jako autor první české knížky z tohoto oboru (Kombinatorika v teorii a praxi — úvod do teorie grafů, NČSAV 1964), jako organizátor prvního pravidelného semináře z teorie grafů v šedesátých letech, nebo jako účastník a spoluorganizátor řady mezinárodních i národních konferencí z tohoto oboru. O úspěšnosti zmíněné knížky svědčí, že vyšla ve třech vydáních, v NDR v německém překladu ve dvou vydáních a v Bulharsku v bulharském překladu.

Z teorie grafů publikoval J. Sedláček přes třicet vědeckých prací. Řada z nich se týká souvislostí mezi grafy a maticemi, většina pozdějších prací se zabývá problematikou koster grafu.

Neodpustím si zmínit se o jednom krásném Sedláčkově výsledku, který se dostal do mnoha pozdějších knih.

Je-li G konečný neorientovaný graf, je jeho hranový graf $H(G)$ definován takto: vrcholy grafu $H(G)$ jsou hrany grafu G ; dva takové vrcholy jsou spojeny (neorientovanou) hranou, právě když odpovídající hrany grafu G mají společný vrchol. Dále se graf nazývá rovinný, lze-li jej zobrazit v rovině (vrcholy jako body,

hrany jako oblouky) tak, že se žádné dvě hrany neprotínají ve vnitřním bodě. J. Sedláček dokázal, že hranový graf $H(G)$ je rovinný, právě když graf G splňuje dvě podmínky:

(1) je rovinný, (2) každý jeho vrchol inciduje nejvýše se čtyřmi hranami a inciduje-li se čtyřmi hranami, je tento vrchol artikulace grafu G (po jeho odstranění včetně incidujících hran se počet komponent grafu G zvýší).

J. Sedláček je i dobrým znalcem elementární teorie čísel a má z tohoto oboru několik vědeckých prací. Zejména spolupracuje se skupinou polských specialistů v teorii čísel utvořenou prof. Sierpińskim.

Dr. J. Sedláček patří k předním popularizátorům matematiky u nás. Dosvědčuje to jak jeho knížka *Nebojte se matematiky*, která vyšla též v německém překladu v NDR, tak i několik svazků knihovny Škola mladých matematiků, jichž je autorem. Aktivně působí v matematické olympiádě téměř od jejího zrodu v r. 1951. Patřil k nejbližším spolupracovníkům prof. R. Zelinky a po více než 30 let je spolehlivým dodavatelem olympiádních úloh z teorie čísel. Po mnoho let pečoval o žáky talentované v matematice, ať už v rámci komise Jednoty čs. matematiků a fyziků, nebo v semináři matematické olympiády pravidelně konaném na gymnáziu W. Piecka pro talentované žáky z Prahy.

Po několika desetiletí pracuje J. Sedláček v redakční radě *Rozhledů matematicko-fyzikálních* a počet jeho článků v *Rozhledech* i dalších časopisech *Vesmír*, *Věda a život*, *Matematika ve škole* (později *Matematika a fyzika ve škole*) už je řadu let třímístné číslo. Rovněž jeho působení v Socialistické akademii trvá už několik desetiletí.

Další prvořadá činnost J. Sedláčka v celostátním měřítku je v české terminologii školské matematiky. Právě v době jeho předsednictví české terminologické matematické komise (společné komise Jednoty čs. matematiků a fyziků a vědeckého kolegia matematiky ČSAV) se podařilo dovést ke konci práci na novém vydání *Názvů a značek školské matematiky* (SPN 1977) a na průkopnickém *Slovníku školské matematiky* (SPN 1981).

Činnost J. Sedláčka v Jednotě čs. matematiků a fyziků byla v r. 1975 oceněna jmenováním zasloužilým členem Jednoty. V lednu 1984 mu presidium ČSAV udělilo stříbrnou plaketu B. Bolzana za zásluhy v matematických vědách.

Jménem všech spolupracovníků přeji jubilantovi hodně zdraví, osobní pohody a úspěchů v další činnosti ve prospěch československé matematiky.

SEZNAM PRACÍ A KNIH J. SEDLÁČKA

a) *Vědecké práce*

- [1] O soustavách úhlopříček v konvexním n -úhelníku. *Časopis pro pěst. mat.* 81 (1956), 157 až 161.
- [2] O jednom extrémním rovinném grafu. *Časopis pro pěst. mat.* 81 (1956), 426–430.
- [3] O konečných orientovaných grafech. *Časopis pro pěst. mat.* 82 (1957), 195–215.
- [4] Poznámka o konvexním mnohoúhelníku. *Časopis pro pěst. mat.* 82 (1957), 349–352.

- [5] O W -básích orientovaných grafů (spolu s *M. Fiedlerem*). Časopis pro pěst. mat. 83 (1958), 214–225.
- [6] Poznámka o jednom problému o eulerovských grafech. Matematicko-fyzikální časopis VIII. 3-1958, 151–154.
- [7] On the index of imprimitivity of nonnegative matrices (spolu s *V. Ptákem*). Czechoslovak Math. J. 8 (83), 1958, 496–501.
- [8] O jednom typu dobře orientovaných grafů. Časopis pro pěst. mat. 84 (1959), 7–15.
- [9] O kmenných zlomcích. Časopis pro pěst. mat. 84 (1959), 188–197.
- [10] O incidenčních maticích orientovaných grafů. Časopis pro pěst. mat. 84 (1959), 303–316.
- [11] O racionálních bodech v rovině. Matematicko-fyzikální časopis 11, 4, 1961, 256–262.
- [12] Několik výsledků ze semináře teorie grafů (s *M. Komanem, I. Rohličkovou, J. Rohličkem* a *J. Šedivým*), Sborník pedagogického institutu v Praze, SPN 1961, 12–96.
- [13] Několik poznámek k problému W . Mnicha, Matematicko-fyzikální časopis 13, 1963, 97–102.
- [14] Some properties of interchange graphs. Theory of graphs and its applications, Proceedings Smolenice 1963, Prague 1964, 147–150.
- [15] Directed graphs and their incidence matrices. Časopis pro pěst. mat. 90 (1965), 435–441.
- [16] Umformung von Quadratmatrizen auf Quasitrianguläre Form mit Mitteln der Graphentheorie (spolu s *P. Lieblem*). Aplikace mat. 11 (1966), 1–9.
- [17] O kostrách konečných grafů. Časopis pro pěst. mat. 91 (1966), 221–227.
- [18] Finite graphs and their spanning trees. Časopis pro pěst. mat. 92 (1967), 338–342.
- [19] Ungerichtete Graphen und ihre Gerüste. Beiträge zur Graphentheorie, Kolloquium Manebach 1967, 143–146.
- [20] On the number of spanning trees of finite graphs. Časopis pro pěst. mat. 94 (1969), 217–221.
- [21] On the skeletons of a graph or diagraph, Combinatorial structures and their applications. Proceedings Calgary 1969, 387–391.
- [22] Regular graphs and their spanning trees. Časopis pro pěst. mat. 95 (1970), 420–426.
- [23] Lucasova čísla v teorii grafů. Matematika, Universita Karlova 1970, 111–115.
- [24] On the minimal graph with a given number of spanning trees. Canad. Math. Bull. 13 (4), 1970, 515–517.
- [25] On a set system. Annals New York Academy of Sciences, Vol. 175 (1970), 329–330.
- [26] The reconstruction of a connected graph from its spanning trees. Matematický časopis 24 (1974), 307–314.
- [27] Some properties of trees. Recent Advances in Graph Theory. Proceedings Prague 1974, 467–470.
- [28] O perfektních a kvaziperfektních grafech. Časopis pro pěst. mat. 100 (1975), 135–141.
- [29] Some properties of magic graphs. Graphs, hypergraphs and block systems, Zielona Góra 1976, 247–253.
- [30] On magic graphs. Math. Slov. 26 (1976), 329–335.
- [31] Ještě o kostrách souvislých grafů. Časopis pro pěst. mat. 104 (1979), 75–85.
- [32] Lokální vlastnosti grafů. Časopis pro pěst. mat. 106 (1981), 290–298.
- [33] O kubických grafech. Časopis pro pěst. mat. 107 (1982), 301–306.
- [34] On local properties of finite graphs. In: Graph Theory, Lagów 1981, 242–247.
- [35] On primitive graphs. Symposium Prague 1982 (zasláno).

b) *Knižní publikace*

- [1] Úvod do teorie grafů. Academia 1964, 1977 a 1981 (vyšlo též bulharsky 1967 a německy 1968 a 1972; německá vydání vycházela paralelně v nakladatelství B. G. Teubner, Lipsko a v nakladatelství Harri Deutsch, Frankfurt/M.—Zürich).

- [2] Nebojte se matematiky. SNTL 1960 a 1969 (vyšla též slovensky 1963 a 1966 a německy 1965, 1966, 1967, 1968 a 1969; německá vydání vycházela paralelně v nakladatelství Fachbuchverlag, Lipsko a nakladatelství Harri Deutsch, Frankfurt/M.—Zürich).
- [3] Co víme o přirozených číslech. Mladá fronta 1961, 1963 a 1975.
- [5] Přehled elementární matematiky (spolu s *K. Hrušou, E. Kraemerem, J. Vyšínem a R. Zelin-
kou*). SNTL 1957, 1958, 1960, 1964.
- [6] Cesty moderní matematiky (spolu s *K. Havlíčkem a kol.*), Orbis 1960 a Horizont 1976.
- [7] Řešené úlohy z matematiky. Aritmetika a algebra (spolu s *K. Hrušou*). SNTL 1962.
- [8] Názvy a značky školské matematiky (spolu s terminologickou komisí). SPN 1977.
- [9] Slovník školské matematiky (spolu s terminologickou komisí). SPN 1981.

VĚDECKO-PEDAGOGICKÉ HODNOSTI UDĚLENÉ V ROCE 1982

Jmenování profesorů

Břetislav Novák

Jmenování docentů

Jarolím Bureš, Květoslav Burian, Alexandr Fischer, Jan Chvalina, Jan Mareš, Jiří Neustupa, Jiří Rachůnek, Marie Šikulová, Miloslava Špačková, Nina Častová, Libuše Grygarová, Jana Jurečková, František Katrnoška, Jiří Míčka, Karel Zimmermann